

ענ"פ 4251/11/21 - ח.א. (קטין) - ע"י נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז לוד

ענ"פ 4251-11-21

בפני **כבוד השופט מרשק מרום, אב"ד**
כבוד השופט טרסי
כבוד השופט דרויאן-גמליאל
מערער **ח.א. (קטין) - ע"י ב"כ עו"ד שרית יעקובוביץ-פז**
נגד **מדינת ישראל - באמצעות פמ"מ וע"י עוה"ד יעל בן**
משיבה **שמואל וליאת פלג**

פסק דין
השופט דרויאן-גמליאל:

רקע וההליך בבית המשפט קמא:

1. המערער, יליד 19.03.04, הואשם ונדון כקטין בבית משפט השלום לנוער ברמלה, במסגרת ת"פ 36553-03-20, בו נקבע תחילה כי ביצע עבירה של החזקת סכין שלא למטרה כשרה, לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977, ועבירת איומים, לפי סעיף 192 לחוק הנ"ל. ביום 05.10.21, לפי סעיף 1(24) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971, הורשע המערער בעבירות הנ"ל ודינו נגזר לקנס בסך 400 ₪ ולהתחייבות בסך 2,000 ₪ למשך שנה, שלא יעבור עבירה מהנ"ל.
2. הערעור מופנה הן נגד עצם הקביעה כי המערער ביצע עבירות כמיוחס לו והן נגד הרשעתו.
3. עובדות המקרה נושא ההליך לא היו נתונות במחלוקת: ביום 09.09.19 הגיע המערער לבית הספר בו למד, כשבתיקו סכין. משנודע הדבר למנהלת בית הספר, זימנה את המערער למשרדה, פתחה את תיקו ומצאה את הסכין. אז הזעיקה המנהלת את המשטרה, וכשהגיעו שוטרים למקום, אמר לה המערער "משטרה, הא? חכי חכי".
4. כתב האישום הוגש ביום 26.02.20 ובו יוחסו למערער העבירות בגין הורשע, כאמור לעיל. תיק מוצגים הוגש בהסכמה, והדיון התמקד בטענות משפטיות, כשעיקרה של מחלוקת נגע בשאלת חוקיותו של החיפוש שערכה המנהלת בתיקו של המערער, ובנפקות הראייתית של קביעה בדבר אי-חוקיותו. לעניין האיומים, טענה ההגנה כי אותה אמירה אינה עולה כדי איומים, ולחילופין מדובר ב"זוטי דברים" או באישום שיש לבטלו מכוח הגנה מן הצדק, אם לא מכוח 'פסלות נגרת' לנוכח הפגם שדבק בחיפוש.
5. ביום 10.01.21 ניתנה הכרעת דין, בה נקבע כי המערער ביצע את המיוחס לו בכתב האישום. המערער הופנה לשירות המבחן, ולאחר הגשתם של שני תסקירים, טענו הצדדים ביום 05.10.21 להרשעה ולעונש. בו-

ביום הורשע המערער במיוחס לו ודינו נגזר כאמור לעיל.

עיקרי קביעת הדין בבית המשפט קמא - מסקנות משפטיות:

6. **עבירת החזקת הסכין:** בית משפט קמא הקדיש חלקים ניכרים מהכרעת דינו לשאלת חוקיות החיפוש שנערך על ידי המנהלת. לאחר שניתח את החוק והדגים יישומו בפסיקה שציין, קבע השופט הנכבד כי על אף שהחיפוש לא בוצע באופן המיטבי והרצוי על פי חוזר המנהלת הכללית של משרד החינוך, **אקלים חינוכי מיטבי והתמודדות מוסדות חינוך עם אירועי אלימות וסיכון**, התשע"ה-2015 ובגרסתו המעודכנת שפורסמה במאי 2020 [להלן - חוזר מנכ"ל], הרי שתפיסת הסכין לא הייתה כרוכה באי חוקיות או פגיעה בזכות מערער להליך הוגן, ולכן הסכין כשרה להתקבל כראיה. עוד הוסיף כי לו היה החיפוש מנוגד לדין, היתה נדרשת הכרעה נוספת בעניין קבלת או פסילת הראיה, מכוח דוקטרינת הפסילה הפסיקתית, מה שאין כן בעניינו. לאור מסקנותיו, לא הרחיב בית המשפט קמא בשאלת פסילת ראיה שהושגה באופן לא חוקי, אך מצא להתייחס גם לסוגיה זו וקבע כי אין הצדקה לפסילת הראיה מהנימוקים הבאים: מדובר בחיפוש שנערך עקב קיומו של מידע שהיווה חשד סביר; החיפוש נעשה במקום מוצנע - חדר המנהלת; המערער חזר יום קודם לכן מהשעיה בעקבות מעשי אלימות; תופעת הסכינאות נפוצה וקשה; מידת ההשגחה הנדרשת ממנהל בית הספר ומוריו כלפי תלמידיהם גבוהה; מחויבות המנהלת - חוקית, מקצועית ומוסרית - לפעול כך באירוע שכזה; באירוע לא נכחו שני עדים כנדרש, אך במכלול הנסיבות אין הצדקה לפסילת הראיה; עוד נקבע כי יש לנתח את האירוע מכוחה של טענת הגנה מן הצדק ולא בדרך של כלל הפסילה הפסיקתית שמכוון להליכים חקירתיים; בנוגע לפסילתן של ראיות נגזרות לא מצא בית משפט קמא לדון שכן ממילא מצא את הסכין כשרה להתקבל כראיה. העובדה שהמנהלת ביצעה את החיפוש ולא המאבטח אינה מעלה או מורידה ככל שהדבר נוגע לזכויות המערער, ואולי אדרבא, חיפוש על ידי עובד ההוראה מצמצם מגע עם אנשי חוק ואולי במקרים מסוימים מונע אותו, דבר שהינו לטובת ציבור התלמידים.

7. **עבירת האיומים:** בית משפט קמא התייחס בהחלטתו לדו"ח הפעולה המשטרית שתיעד את האמרה המאיימת ולהכחשת המערער בחקירתו, כי האמרה נאמרה על ידו, זאת לעומת אי ההכחשה במענה לכתב האישום; נדחתה פרשנות ההגנה, לפיה האמרה אינה כוללת תוכן מאיים ונקבע כי התקיימו יסודות עבירת האיומים.

נימוקי ההרשעה וגזירת הדין בבית המשפט קמא:

8. לאחר שנקבע כי ביצע את העבירות שיוחסו לו, הופנה המערער לשירות המבחן והתקבלו בעניינו שני תסקירים, מיום 13.04.21 ומיום 03.10.21:

א. בתסקיר הראשון פורט כי המערער גדל במשפחה ברוכת ילדים וקשת יום. נפלט מהלימודים בכיתה י' עקב בעיות התנהגות ושולב ביחידה לקידום נוער. בשנה הראשונה התמיד בלימודיו, אך בשנייה, ייתכן שעל רקע דוחק כלכלי במשפחה, התקשה להיות פנוי ללמידה ולבסוף נשר ממסגרת זו. הקשר עם שירות המבחן היה מועט ולא עקבי. המערער התייצב לפגישה הראשונה רק לאחר מספר ניסיונות לזמנו, מאז אותה פגישה לא התייצב לפגישות נוספות ולא ניתן היה ליצור אתו קשר. ביום 4.11.20 חודש

הקשר עם המערער ואז הביע נכונות להשתלב בתוכנית "דרך המלך" ואף הגיע לפגישת היכרות עם הרכזת, אך בפועל לא התייצב למפגשי הסדנא. בשיחות הספורות שהתקיימו עמו, טרם נמצא אשם, לא ניתן היה לקבל התייחסותו לעבירה, או לבצע תהליך התבוננות או עיבוד העבירה. שירות המבחן התרשם שיש צורך בתסקיר משלים, ביקש לדחות את הדיון, תוך מתן הבהרה למערער על חשיבות הטיפול, לצורך מתן חוות דעת ממצה;

ב. בתסקיר השני נאמר כי המערער הגיע לשתי פגישות מתוך ארבע אליהן זומן; המערער השתלב בלימודיו, ניגש לבחינות וביצע את המוטל עליו. במקביל ללימודים, עבד בסופרמרקט; המערער טען כי הסכין אינה שייכת לו והונחה בילקוטו ללא ידיעתו. את האמרה המיוחסת לו כלפי המנהלת אכן אמר, אך היה זה בלהט הרגע וללא כוונה לפעול או לממש את איזמיו. המערער הביע חרטה על דבריו, גילה הבנה לתחושת המנהלת וביטא שאיפות נורמטיביות לעתיד. שירות המבחן סיכם כי התייחסותו המצומצמת של המערער לעבירה לא אפשרה תהליך עיבוד מעמיק ועל כן אין מקום להמשך קשר טיפולי. עם-זאת, המליץ השירות להימנע מהרשעה ולקבוע דרכי טיפול ובכללם קנס והתחייבות "משמעותיים" וכן שירות לתועלת הציבור;

9. לאחר שמיעת דבריהם של המערער ושל אימו, בחר בית המשפט קמא להרשיע את המערער ולגזור את עונשו, כאמור לעיל, לאחר שפרט את נסיבות המעשה החמור ואת נתוני המערער שהובאו בתסקירים: החזקת סכין בבית הספר הינה עבירה בעלת חומרה יתרה, הטומנת בחובה פוטנציאל סיכוני גבוה; מהמערער נשקפת מסוכנות הנלמדת מהתנהגותו חסרת המורא אל מול המנהלת; מתקיימות נסיבות חריגות אשר בגינן אין לקבל את המלצת שירות המבחן לסיום ההליך בדרכי טיפול. בסיום הליך ללא הרשעה ובנקיטת דרכי טיפול, יש אמירה ערכית הבנויה על מסד קיומו של הליך טיפולי. מהתסקיר נלמד כי תהליך טיפולי לא היה; המערער לקח אחריות חלקית בלבד על מעשיו ולכן אין יכולת אמתית לטפל בו בדרך שתאין את מסוכנותו; צורך ביצירת הרתעה. כל אלו הכריעו את ההיבטים המקלים שבהיעדרו של עבר פלילי, בניהול אורח חיים נורמטיבי ובלקיחת אחריות, ולו חלקית.

טענות ההגנה בערעור:

10. ההגנה תוקפת בטיעוניה את קביעת הדין בה נמצא המערער חייב בביצוע העבירות שיוחסו לו, את הכרעת הדין בה הורשע ואת גזר הדין שמהותו ענישה ואיננו דרך טיפול לה זכאי המערער.

לעניין החזקת הסכין:

11. החיפוש בתיקו של המערער בוצע על ידי המנהלת, שלא כדין, כשהפנתה בעיקר למתווה הברור שנקבע בחוזר המנכ"ל לעניין אופן עריכת חיפוש במוסד חינוכי בהמשך לכך, יש לפסול אף את הודאתו של הקטין בתחנת המשטרה, שכן זו קשורה בקשר סיבתי הדוק לאי החוקיות שהובילה לתפיסת הסכין, ולוקה בצבר של פגמים משמעותיים, אשר הובילו לפגיעה מהותית בזכויותיו של הקטין כחשוד.

12. ממשיכה ההגנה וטוענת כי אם נקבע שנפלו פגמים בחוקיות החיפוש, יש לפסול את הראיה שנתפסה מכוחו - הסכין. יש לייחס חשיבות לכך שעסקינן בקטין, נעדר עבר פלילי, העומד מול גורם סמכות, ולפיכך, נדרשת הקפדה יתרה על זכויותיו; באיזון שבין חומרת הפגיעה בזכויות הקטין כתוצאה מחיפוש שנערך בחריגה מסמכות ופגיעה בזכות חוקתית, לבין חומרת העבירה המיוחסת לו, נוטה הכף לטובת פסילת הראיה.

לעניין האיומים:

13. הראיות בדבר תוכן האיומים דלות, אינן מספיקות להרשעה בפלילים ואינן מקימות את יסודות עבירת האיומים עובדתית ונפשית; המנהלת לא הזכירה בהודעתה אמירה מאיימת מצד המערער; ב"דוח האירוע החריג" עליו חתומות המנהלת ומורה נוספת נכתב, בין השאר, שהמערער "הפריח איומים" אך אין כל מידע בנוגע לנוסח האיום, השלב בו נאמר ולמי הופנה; השוטר, סמ"ש אור חיה וקס שנכחה באירוע, לא ציינה בדו"ח הפעולה שכתבה, אמירה מאיימת כלשהי מפי המערער; הראיה היחידה היא דו"ח פעולה של מפקח אלכסנדר אוקון שאינו דובר את השפה הערבית, משמע שתוכנה של האמרה שנוי במחלוקת; המערער נחקר במשטרה תחת אזהרה בנוגע לאמרה מאיימת אשר תוכנה שונה מזו המיוחסת לו בכתב האישום ובכך נמנעה ממנו זכות ההתגוננות; ספק אם האמירה יכולה להטיל אימה בליבו של אדם מן היישוב, שכן עסקינן באמירה נרגנת מפי תלמיד שהושפל;

לעניין ההרשעה וגזר הדין:

14. שגה בית משפט קמא בקבעו, בניגוד להמלצת שירות המבחן, כי יש להרשיע את המערער. מדובר בקטין, שביצע את העבירה בהיותו בן 15.5 שנים, נעדר עבר פלילי, תלמיד ביחידה לקידום נוער, בן למשפחה קשת יום, המשלב לימודים ועבודה ומסייע לפרנסת המשפחה. חרף נסיבות חייו הקשות מנסה המערער לשמור על אורח חיים נורמטיבי ומבטא שאיפות נורמטיביות לעתיד. ראוי לאפשר לו להתחיל את חייו הבוגרים ללא כתם של הרשעה שיעיב על עתידו.

15. שיקומו של המערער הוא אינטרס חברתי בעל חשיבות יתירה, כנלמד מסעיף 1א(א) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה, ודרכי טיפול), תשל"א-1971 ומפסיקת בית המשפט העליון. לפיכך, היה על בית משפט קמא להימנע מהרשעה, כמקובל אצל קטינים.

תשובת המדינה לטענות המערער:

16. לטענת המדינה בוצע החיפוש כדין. גם אם נאמר שהחיפוש היה אמור להתנהל באופן אחר, היינו על ידי המאבטח ולא על ידי המנהלת, כפי שנקבע בחוזר המנכ"ל, אין מקום, במסגרת האיזונים הקיימים לפסול את הראיה שהושגה, שכן המנהלת, בניגוד למקרה שתואר בע"פ 5121/98 **יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי ואח'** (2006), אינה שוטרת; החיפוש נערך באופן מוצנע וללא כל השפלה; המערער הגיע לבית הספר עם סכין כשבסמוך לכך, הושעה מבית הספר על רקע אלימות; בנסיבות המקרה הפגיעה בזכויותיו של המערער מזערית

ואינה מצדיקה את פסילת הראיה;

דין ומסקנות:

17. עיקר המחלוקת בין הצדדים נעוץ בשתי שאלות, עניין חוקיות חיפוש ועניין ההשלכות האפשריות על כשרותה או פסלותה מלשמש כראיה, של הסכין שנתפסה. נדון אפוא ברכיבי המחלוקת כסדרם.

שאלת חוקיות חיפוש:

18. סעיף 7(ג) לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, אוסר על חיפוש ברשות היחיד של אדם, על גופו, בגופו או בכליו, כקו הגנה ראשון על זכות האדם לפרטיות ולצנעת הפרט^[1]. לפי פסקת ההגבלה הקבועה בסעיף 8 לחוק היסוד, גם בזכות זו אין פוגעים אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.

19. ברי, כי בתחומי סמכותו ואחריותו של מנהל בית ספר נכללים ניהול בית הספר והאחריות למהלך התקין והסדיר של הלימודים^[2], אך אין הוראת חוק המסמיכה אותו או איש צוות חינוכי אחר, לערוך חיפוש על גופו או בכליו של תלמיד. אין המדובר בלקונה, שכן המחוקק מצא לנכון להקנות למאבטח בית הספר, סמכויות שיש בכוחן לסייע לצוות החינוכי בטיפול באירועי עבריינות מסוימים או בחשד להם, כמפורט בחוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור, תשס"ה-2005 [להלן - חוק הסמכויות].

20. חוק הסמכויות מעניק למאבטח את הסמכות לערוך חיפוש על גופו ובכליו של אדם, אם עולה חשד סביר שהאדם נושא עמו נשק שלא כדין, ואף לעכבו [סעיפים 3(ב) ו-6(ב) לחוק]. לעבירות אלימות יוחד סעיף 6א בחוק הסמכויות, הקובע שסמכות המאבטח במוסד חינוך תופעל כלפי קטין רק לבקשת עובד הוראה המועסק באותו מוסד, שעה שאדם ביצע מעשה אלימות או עומד לבצע מעשה אלימות^[3].

21. יוצא אפוא שעניין חיפוש בכליו של תלמיד לא קיבל התייחסות נפרדת בחוק הסמכויות, במובחן מתלמיד המבצע עבירת אלימות. משכך חלה במקרה דנן סמכותו הכללית של המאבטח לביצוע חיפוש על גופו ובכליו של מי הנחשד בנשיאת נשק שלא כדין, כאמור לעיל.

22. משרד החינוך הנחה את אנשי הצוות החינוכי בחוזר מנכ"ל אשר מתיישב עם דברי המחוקק וקובע הסדר ברור באשר לאופן עריכת חיפוש בכליו של תלמיד. על פי אותו הסדר, כאשר הובא לידיעתו של מנהל המרכז החינוכי, או מי מטעמו, קיומו של חשד סביר על כי תלמיד נושא עמו נשק שלא כדין, יוכל המנהל להפעיל את סמכויות המאבטח או לפנות למשטרה או לניידת מוסדות חינוך. המאבטח יפעל על פי הסמכויות שניתנו לו לפי חוק הסמכויות, ובכלל זה עריכת חיפוש, שייערך באופן מוצנע בנוכחות שני אנשי צוות שאינם מלמדים את התלמיד [סעיף 3.1.1 א לחוזר המנכ"ל].

23. יכול היה המחוקק להורות כי גם אנשי חינוך והוראה יוכשרו ויקבלו סמכויות מקבילות לאלו של מאבטח, אך המחוקק נמנע מכך. אנו סבורים שמניעת ציודם של עובדי חינוך בסמכויות חיפוש ותפיסה, בדין יסודה, ודומה שכך סבור גם משרד החינוך, בשים לב להוראות חוזר המנכ"ל. כך, מחמת החשש לפגיעה במערכת היחסים

המיוחדת, מנהל - תלמיד, המושתתת על יחסי אמון ותמיכה של המנהל בתלמידו. לא יהיה זה נכון להפוך את הגורם החינוכי לגורם חוקר, המקבץ ראיות מפלילות כנגד התלמיד. די בכך, שבליט ברירה, ובשל "צרכי הדור", הוטל על הצוות החינוכי להזעיק מאבטח ואף אנשי משטרה לטיפול בתלמיד שסרח. כך, גם מחמת החשש לביטחונם של אנשי ההוראה עצמם, לבל יבצעו חיפוש אחר סכינים וכלי ירי, תוך סיכון עצמי. גם מטעם זה יש להקפיד ביישום החוק והנהלים, בצורה דווקנית ככל הניתן.

24. כלל המובא לעיל מוביל למסקנה שהחיפוש בוצע בלא סמכות ושלא כדין. משהתעורר חשד להימצאות סכין בתיקו של המערער, היה על המנהלת להזעיק את מאבטח בית הספר או את המשטרה לצורך ביצוע החיפוש ולא לבצעו בעצמה. בנוסף, החיפוש לא בוצע בנוכחות שני עדים, שהם אנשי צוות שאינם מלמדים את התלמיד, כנדרש בנוהל. מעבר לצורך ייאמר, כי המערער לא היה מודע לכך שזכותו לסרב לחיפוש בהעדר שני עדים.

25. ויודגש: אין בליבנו ספק כי פעולתה של המנהלת בוצעה בתום לב ומתוך רצון לבצע את תפקידה ולהגן על כלל התלמידים. יחד עם זאת לא ניתן להתעלם מדרישות החוק המעגנות את זכות המערער וחשודים כדוגמתו, מה גם שניתן היה בנקל להשיג את הראיה באופן חוקי, באמצעות זימון המאבטח שנכח בבית הספר אותו זמן, כעולה מדוח הפעולה של מפקח אלכסנדר אוקון [ת/4], או אף זימון המשטרה למקום כפי שבוצע לבסוף. מבלי לקבוע מסמרות, התנהלות המנהלת, כפי שהתרחשה במקרה זה, יכול שתהא שמורה למקרים בהם צפויה סכנה מיידית וממשית והמאבטח אינו זמין לקריאה.

שאלת פסלות הראייה שהושגה באופן לא חוקי:

26. הנחת המוצא הנוהגת בשאלת קבילותן של ראיות בפלילים היא שאלת הרלוונטיות. עם זאת, לבית המשפט שיקול דעת לפסילת קבילותה של ראיה, אם נוכח לדעת כי זו הושגה שלא כדין וקבלתה תיפגע פגיעה מהותית בזכות המערער להליך הוגן [יששכרוב, פסקה 76].

27. העובדה שראיה הושגה בדרך שאינה חוקית, אינה גוררת באופן אוטומטי את פסילתה, אלא מתעוררת שאלת נפקותם של הפגמים והשפעתם על קבילות הראיה שנתפסה באותו חיפוש. בית המשפט נדרש להפעיל את שיקול דעתו בהתאם לנסיבות שהובאו בפניו, לערוך איזון בין הערכים המתנגשים ולבחון את עוצמת ואופי הפגיעה הצפויה בזכות להליך הוגן כתוצאה מקבלת הראיה [רע"פ 10141/09 בן חיים נ' מ.י. (2012), יששכרוב].

28. אמות המידה להפעלת שיקול-הדעת השיפוטי, במסגרת דוקטרינת הפסילה הפסיקתית, נקבעו בהלכת יששכרוב. התכליות הראשיות במסגרת הדוקטרינה הן הגנה על הגינות ההליך הפלילי וטוהרו, ומטרות אלה תושגנה באיזון ראוי המגולם במבחן משולש:

א. אופיו וחומרתו של הפסול שהיה כרוך בהשגת הראיה. יש לבחון, בין השאר, את מניעי השימוש באמצעי הפסול, בתום לב או בדיעה, בכוונה או בזדון;

ב. מידת השפעת האמצעי הפסול על אמינות הראיה. ראיות חפציות הן בעלות קיום עצמאי ונפרד מהפסול שהיה כרוך בהשגתן, ולכן רבים המצדדים בקבלת ראיות אלו. ההכרעה נעשית בכל מקרה לגופו [יששכרוב, סעיף 71];

ג. הנזק והתועלת החברתיים הכרוכים בפסילת הראיה;

29. בעניינו, אין ספק שהמנהלת פעלה בתום-לב. אלא, שבחיפוש נפלו פגמים מהותיים, כאמור לעיל, תוך התעלמות מהוראות חוק ותוך שלילה לא-מוצדקת של זכויותיו החוקתיות והחוקיות של המערער, ובמיוחד לנוכח קטינותו.

30. שיקול מכריע בענינו מצוי במבחן הנזק והתועלת החברתיים הכרוכים בפסילת הראיה: בענין **בן חיים** [פסקה 35] נאמר ש"החזקת סכין שלא כדין והחזקת סמים לצריכה עצמית - אינן נמנות עם העבירות החמורות בספר החוקים ואינן כרוכות כשלעצמן באלימות או בקורבנות. על כן מידת הפגיעה באינטרס הציבורי כתוצאה מפסילת הראיות והמחיר החברתי הכרוך בכך אינם גבוהים במיוחד". גם בהתחשב בסיכון הברור שבהימצאות סכין בבית-ספר, לא מדובר בעבירה המצויה ברף חומרה גבוה במיוחד, ויעיד אף העונש שהוטל בגינה.

31. במקרה שלפנינו, חומרת הפסול שהיה כרוך בהשגת הראיה, והפגיעה הקלה יחסית באינטרס הציבורי שתיגרם כתוצאה מאי קבלת הראיה, מובילות למסקנה כי קבלת הסכין כראיה, תביא לפגיעה בלתי מידתית בזכות המערער להליך הוגן. נוסף לכך את העובדה, שההסדר המצוי בחוזר המנכ"ל מביא לידי ביטוי מובהק פן אחר של האינטרס הציבורי, שחלק ממנו הוא שמירה על מעמדו של איש החינוך ככזה. לפיכך, מצאנו כי לא היה מקום בנסיבות מקרה זה לקבל את הסכין כראיה וכי יש לפסלה.

32. ב"כ המערער טענה לפסילת הודאתו של מרשה במשטרה. ההודעה נגבתה לאחר התפיסה ובסמוך אליה, בנוכחות דודו של המערער, ובמהלכה הודה המערער כי הסכין נתפסה בתיקו.

33. בע"פ 4988/08 **פרחי נ' מ.י.** (2011) נקבע על ידי בית המשפט העליון כי הגם שדוקטרינת "פירות העץ המורעל" לא אומצה בשיטתנו המשפטית, ראיה נגזרת לא תהיה חסינה לעולם מפני פסילה, וניתן לפסלה מכוח דוקטרינת הפסילה הפסיקתית (שם, סעיף 20 לפסק דינו של כב' הש' אדמונד לוי). עוד נקבע, שנדרש קשר של סיבתיות עובדתית ומשפטית בין קיומה של הראיה הראשית לאפשרות השגתה של הראיה הנגזרת ממנה. כאשר מתקיים נתק מהותי בין הפסול שנפל בראיה הראשית ובין הראיה הנגזרת, תקטן הנטייה לפסול את הראיה הנגזרת.

34. במקרה דנן, הקשר בין השגת הסכין באמצעים פסולים, לבין חקירתו של המערער כמעט מיד לאחר מכן, הינו קשר הדוק, הדוק כדי-כך שהפרדת הודאתו של הקטין במשטרה מתפיסת הסכין היא מלאכותית בעליל. זיקה זו מחייבת את פסילת הודאתו של הקטין בחקירתו, כראיה נגזרת.

35. לנוכח האמור לעיל, לא נותרו ראיות של-ממש לאישום בדבר החזקת הסכין שלא למטרה כשרה, ולכן מבטלות קביעת הדין והכרעת הדין, והמערער יזוכה מאישום זה.

הערה לפני סיום פרק זה:

36. בערעור דנן התקיימו שני דיונים. במהלך הדיון הראשון, המלצנו בפני ב"כ המדינה להתייעץ עם המחלקה המשפטית במשרד החינוך לעניין מדיניות משפטית ראויה. בדיון השני, עדכנה נציגת המדינה כי לאחר שנשקלו הדברים, לא מצאה המדינה צורך להתייעץ עם משרד החינוך, מאחר ומדובר בשאלות משפטיות. חבל שכך. פסק הדין בענייננו יכול להשליך על מדיניות ועל פרקטיקה לעתיד, ומוטב היה לו עמדה לפנינו עמדת גורמי המקצוע במשרד החינוך, שיכלו לתרום מניסיונם ומהבנתם לדיון זה.

יסודות עבירת האיומים:

37. לצורך הוכחת עבירת האיומים המיוחסת למערער בכתב האישום, הוגשו בהסכמה ראיות עצמאיות שאינן קשורות להודעת המערער ומשכך אין מניעה לקבלן. ראיה מרכזית היא דו"ח פעולה של איש משטרה, מפקח אלכסנדר אוקון שהגיע למקום, ראה את המערער פונה לעבר המנהלת ושמע אותו אומר לה 'שרמוטה אה, סטאנה שוואיה', כשהוא עושה פרצוף זועף כלפי המנהלת ומסתכל עליה במבט מאיים. השוטר פנה למערער ושאל אותו מדוע הוא מדבר ככה למנהלת, והמערער ענה ש"ככה בא לו" [מוצג ת/4]. בנוסף, בדו"ח אירוע חריג שמילאה המנהלת נאמר שהמערער "הפריח איומים" [מוצג ת/2].

38. הניתוח שערך בית משפט קמא לעניין קיומן של יסודות העבירה ויישומן במקרה דנן, מקובל עלינו. סעיף 192 לחוק העונשין, הקובע את עבירת האיומים, אוסר לאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בו - בכוונה להפחידו או להקניטו. תכלית הסעיף היא להגן על שלווה נפשו ובטחונו של הפרט. מדובר בעבירה התנהגותית ודי בפעולת האיום עצמה, אם בוצעה מתוך כוונה להפחיד או להקניט. הקביעה אם תוכן האמרה עולה כדי איום, תיעשה על פי אמת מידה אובייקטיבית, קרי, אם יש בדברים אלו כדי להטיל אימה בלב אדם מן היישוב המצוי בנסיבותיו של המאשים, והיא תחול ביתר שאת שעה שהאיום מופנה כלפי עובד ציבור [רע"פ 8736/15 בר נ' מ.י. (2018); רע"פ 2038/04 לם נ' מ.י. (2006)].

39. אדם מן היישוב שאליו מופנית אמירה שכזו, בליווי מבט מאיים, בהקשר ובנסיבות בהן נאמרה, יתעורר חשש בליבו. אותו חשש מתחדד נוכח ההבנה כי על המערער לא מוטל כל מורא, שכן הוא אינו בוחל לפנות באופן שכזה אל מנהלת בית ספרו ואף לומר את הדברים שעה ששוטר נמצא בסמוך אליו. עבירת האיומים אפוא מתקיימת על כל יסודותיה.

40. נזכיר לבסוף, כי כל הראיות הוגשו בהסכמה, ועל כן, די בכך כדי לדחות את הערעור בעניין זה, כאשר הטענות בזיקה לעבירת האיומים הועלו לראשונה בערכאת הערעור.

ביטול הרשעתו של המערער:

41. הגם שהתנהגות המערער חמורה, מספר פרמטרים שמתאגדים יחדיו, מובילים לאימוץ המלצת שירות המבחן בנוגע לאי הרשעתו. המערער זוכה מעבירה של החזקת סכין. גילו בעת ביצוע העבירה עמד על 15.5 שנים והוא ללא עבר פלילי. מן המקובץ ובשים לב להמלצת שירות המבחן, נוטה הכף לטובת שיקולי השיקום, וכך מצאתי לקבוע.

סוף-דבר:

42. אציע אפוא לחברי, כי לעניין העבירה של החזקת סכין שלא למטרה כשרה, תבטלנה קביעת הדין והכרעת הדין, והמערער יזוכה; לעניין עבירת האיומים, תעמוד בעינה קביעת הדין בדבר ביצוע העבירה על-ידי המערער, אך תבטל הרשעתו; העונש יבוטל, אך רכיביו יעמדו בעינם כדרכי טיפול לפי סעיף 26 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א - 1971.

השופט מרשק-מרום, אב"ד:

אני מסכימה לכל האמור בחוות-דעתו היסודית של חברי, השופט דרואן-גמליאל.

השופט טרסי:

אני מסכים.

התוצאה היא, שהערעור מתקבל באופן חלקי כאמור בפסק-דינו של השופט דרואן-גמליאל. הקנס ששולם וההתחייבות עליה חתם המערער בבית-המשפט קמא יוותרו על כנם כדרכי טיפול.

המזכירות תמציא את פסק-הדין לב"כ הצדדים; הסניגורית מתבקשת להעביר את פסק-הדין למערער ולהסביר אותו לקטין בשפה ברורה.

אנו מתירים פרסום פסק-הדין ללא פרטים מזהים של הקטין.

ניתן היום, י"ד אייר תשפ"ב, 15 מאי 2022, בהעדר הצדדים.

עידו דרואן-גמליאל, שופט

חגי טרסי, שופט

דנה מרשק מרום, שופטת

-
- [1] והשוו לתיקון הרביעי לחוקת ארצות הברית ולסעיף 8 לאמנה האירופית על זכות האדם ועל חירויות יסוד, שנשאבה לדין הבריטי בחוק זכויות האדם, 1998 (תקף גם כיום);
- [2] תקנות שירות עובדי הוראה, הגדרות ותפקידים, מנהל 7.6.3.2, מנהל בית ספר על יסודי (1);
- [3] "מעשה אלימות" מוגדר בסעיף 6א(ג) לחוק הסמכויות - הכאת אדם, דחיפתו או הפעלת כוח על גופו בדרך אחרת, במישרין או בעקיפין, בלא הסכמתו או בהסכמתו שהושגה בתרמית;